

Nr 128.

Ankom till riksdagens kansli den 10 maj 1944 kl. 9 fm.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas, m. m.

(3:e avd.)

I propositionen nr 161 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för den 3 mars 1944, framlagt förslag rörande statsverkets övertagande av vissa städers förpliktelser beträffande innehavare av befattningar, vilka vid upphörande av rådhusrätterna i samma städer komma att indragas m. m.

Enligt 1 § lagen den 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende äger Kungl. Maj:t med stadsfullmäktiges samtycke förordna, att rådhusrätt i stad skall upphöra och staden i judiciellt avseende förenas med domsaga. Beträffande stad, där länsstyrelsen ej har sitt säte och i vars rådhusrätt borgmästaren är ensam lagfaren ledamot eller jämte borgmästaren endast en ledamot finnes som skall vara lagfaren, äger Kungl. Maj:t, jämlikt 2 § nämnda lag, när borgmästartjänsten är ledig, även utan stadsfullmäktiges samtycke meddela enahanda förordnande som nyss nämnts, såframt

1. ändringen med hänsyn till förhållandena i såväl staden som domsagan finnes vara till gagn för rättsskipningen,
2. statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande avlöning och pension till innehavare av befattning, som genom rådhusrättens upphörande indrages, samt
3. ändringen icke medför ökad ekonomisk börda eller annan avsevärd olägenhet för staden.

Filipstad hade den 31 december 1942 ett invånarantal av 5 356 personer. Staden är belägen inom Färnebo tingslag av Östersysslets domsaga, som dessutom består av Ölme, Visnums och Väse tingslag. Domsagan hade vid nyssnämnda tidpunkt 32 077 invånare, varav inom Färnebo tingslag 15 947 personer. Sistnämnda tingslag har tingsställe i Filipstad, varest finnes uppfört ett äldre tingshus, som föga motsvarar nulida anspråk. Domsagens kansli är förlagt till Kristinehamn. I Färnebo tingslag hållas årligen tio allmänna tingssammanträden och ett sammanträde med tremansnämnd.

Borgmästartjänsten i Filipstad är vakant sedan senaste innehavaren därav den 1 januari 1931 avgått med pension. Enligt gällande arbetsordning skall rådhusrätten och magistraten bestå av, förutom borgmästaren, en lagfaren förste rådman, en andre rådman samt två extra rådmän. De tre sistnämnda rådmännen behöva icke vara lagfarna. Tjänsten såsom förste lagfaren rådmann innehaves av Gustaf Simon Carlsson, vilken är född den 22 januari 1890 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1923. Andre rådman är förre trafikinspektören Axel Gyberg, som är född den 12 december 1854 och tillträtt sin rådmansjänst år 1917. Skyldighet för dessa två rådmän att avgå vid viss ålder har icke föreskrivits. Ej heller har i deras fullmakter inryckts stadgande om skyldighet att övergå till annan tjänst hos staden. I sådant avseende är av betydelse att Carlsson, som avlagt juris kandidatexamen, innehar föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare.

Tjänsten såsom lagfaren förste rådman är förenad med en begynnelselönen å 3 030 kronor årligen, vartill komma tre ålderstillägg å vardera 240 kronor efter resp. 3, 6 och 9 års tjänstgöring. Därjämte utgår till ifrågavarande rådmann ett årligt belopp av 250 kronor i ersättning för mistad auktionsprovision. Slutligen äger lagfarnne förste rådmannen uppbära vissa sportler, vilka under åren närmast före år 1937 uppgingo till i medeltal 480 kronor årligen. Andre rådmannen åtnjuter årligen ett arvode av 625 kronor jämte ersättning för mistad auktionsprovision med 250 kronor. Någon utfästelse från stadens sida om pensionering föreligger icke beträffande de ordinarie rådmännen. Extra rådmännen, vilka tjänstgöra allenast vid förfall för annan ledamot av rådhusrätten och magistraten, uppbära ersättning med 10 kronor för gång.

Befattningarna såsom stadsfiskal, stadsfogde och kronokassör i staden äro vakanta och uppehållas sedan oktober 1932 på förordnande.

Genom beslut den 19 december 1930 anbefallde Kungl. Maj:t, med föranledande av cirkuläret till länsstyrelserna den 7 maj 1918 angående anstånd med åtgärder för återbesättande av vissa borgmästartjänster, länsstyrelsen i Värmlands län att med ledning av en inom justitiedepartementet upprättad promemoria föranstalta om utredning, huruvida Filipstad borde i judiciellt avseende förenas med angränsande domsaga. Till åtlydnad härav förordnade länsstyrelsen dåvarande landsfogden i länet Erik Ros att verkställa den påbjudna utredningen. Efter det att den 17 juni 1932 utfärdats förenämnda lag om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende, förordnade Kungl. Maj:t genom brev till länsstyrelsen den 19 augusti 1932, att bestämmelserna i 3 § nämnda lag skulle äga tillämpning i fråga om den anbefallda utredningen. Sedan Ros frånträtt uppdraget, förordnade länsstyrelsen landskamreraren Gustaf Heintz att fortsätta och avsluta utredningen.

U t r e d n i n g s m a n n e n har den 20 maj 1933 avgivit utlåtande i ärendet.

Över utredningen hava y t t r a n d e n avgivits av de tingshusbyggnadsskyldige och häradsrätten i Färnebo tingslag samt domhavanden i Östersysslets domsaga den 27 juni 1933, av stadsfullmäktige och magistraten i Filipstad den 29 juni resp. den 7 oktober 1933, av länsstyrelsen i Värmlands län den 12 december 1933 och av Svea hovrätt den 16 april 1934 (prop s. 6—9).

Med anledning av hovrättens yttrande förklarade Kungl. Maj:t i beslut den 18 maj 1934 bland annat, att förenande i judiciellt avseende av staden Filipstad med Östersysslets domsaga icke borde ifrågakomma före den 1 januari 1939.

Efter det dåvarande departementschefen i november 1937 vid besök i Filipstad skaffat sig närmare kännedom om beskaffenheten av såväl rådhusrättens som häradsrättens lokaler, anbefalldes Kungl. Maj:t genom remiss den 22 november 1937 länsstyrelsen att i ärendet förebringa den ytterligare utredning som, med hänsyn till då föreliggande förhållanden, kunde erfordras för bedömande av frågan om Filipstads förenande i judiciellt avseende med Östersysslets domsaga och Färnebo tingslag, därvid särskilt borde utredas kostnaden för anskaffande i Filipstad av nya tingslokaler för det med staden utvidgade tingslaget, samt att inkomma till Kungl. Maj:t med nämnda utredning jämte yttranden över densamma av de tingshusbyggnadsskyldige och häradsrätten i tingslaget, domhavanden i domsagan samt stadsfullmäktige och magistraten i staden ävensom eget utlåtande.

Till åtlydnad härav har länsstyrelsen med utlåtande den 2 oktober 1939 överlämnat dels en av länsarkitekten Conny Nyquist verkställd, den 1 mars 1939 dagtecknad utredning rörande kostnaderna för nytt tingshus i Filipstad, utvisande att sagda kostnader beräknats till lägst 250 000 kronor, varav själva byggnadskostnaderna till 180 000 kronor, dels ock de anbefallda yttrandena över utredningen (prop. s. 10—14).

I sitt förnyade utlåtande hemställde stadsfullmäktige bland annat att statsverket skulle gottgöra staden dess samtliga kostnader för uppläggning av nya fastighetsböcker.

Statskontoret har den 12 januari 1940 avgivit utlåtande i ärendet, såvitt angår däri framställda anspråk på ersättning av statsmedel, i händelse staden skulle förenas med Östersysslets domsaga. I utlåtandet har statskontoret uttalat, att under angivna förutsättning statsverket principiellt syntes skyldigt övertaga stadens förpliktelser beträffande avlöningen åt de båda ordinarie rådmännen. Beträffande beloppet av den ersättning, som därvid borde utgå, anslöte sig statskontoret till vad utredningsmannen anfört. Rådmannen Carlsson borde sålunda tillerkännas årlig gottgörelse med $(3\,030 + 720 + 250 =) 4\,000$ kronor jämte ersättning för mistade sportler, beräknade till 300 kronor, samt rådmannen Gyberg med $(625 + 250 =) 875$ kronor för år. Nämnda belopp, varå dyrtidstillägg icke skulle utgå, torde böra anvisas från allmänna indragningsstaten. Vidare borde föreskrivas att ersättningen till Carlsson icke skulle utgå, därest han utsåges till kommunalborgmästare i Filipstad eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat.

Härutöver har ämbetsverket i sitt utlåtande berört stadens anspråk på ersättning av kostnader för uppläggande av nya fastighetsböcker ävensom frågan om befrielse för staden från skyldighet att inlösa sig i det nuvarande tingshuset.

Slutligen hava stadsfullmäktige inkommit till Kungl. Maj:t med utdrag nr protokoll fört vid dess sammanträde den 2 september 1943.

Departementschefen har i detta ärende för egen del anfört följande.

Frågan om Filipstads förenande i judiciellt avseende med domsaga har varit svävande sedan lång tid tillbaka. Det långa dröjsmålet med ärendets avgörande har föranletts av olika skäl. Den först verkställda utredningen utvisade, att landsrättsförläggning icke lagligen kunde mot stadsfullmäktiges bestridande ske före den 1 januari 1939, då stadens rätt att uppbära boupp-teckningsavgifter upphörde, för så vitt ej statsverket hölle staden skadeslös för förlusten av ifrågavarande avgifter. Då ett dylikt åtagande ej ansågs böra ske, förklarade, som förut nämnts, Kungl. Maj:t den 18 maj 1934 att stadens förenande med domsaga ej borde ifrågakomma före år 1939. Sedermera har ärendets avgörande uppehållits därav att en landsrättsförläggning ansågs komma att aktualisera frågan om uppförande av nytt tingshus i Filipstad för Färnebo tingslag, vari staden avses skola uppgå, i stället för tingslagets nuvarande i synnerligen otillfredsställande skick varande tingshus. Sistnämnda förhållande har beaktats vid den av min företrädare i ämbetet i november 1937 anbefallda nya utredningen i ärendet, som förelåg i slutremitterat skick först i januari 1940.

Såsom av handlingarna i ärendet framgår, föreligga olika meningar huruvida de i 2 § lagen 17 juni 1932 om stads och landsbygds förenande i judiciellt avseende angivna förutsättningarna för meddelande mot stads bestridande av förordnande om dess uppgående i domsaga i förevarande fall föreligga. Stadsfullmäktige hava med stöd av egen utredning i ärendet gjort gällande att så icke är fallet, enär en förening med Färnebo tingslag skulle för staden medföra dels ökad ekonomisk börda, dels ock, därest kansliet för Östersysslets domsaga ej förlades till staden, avsevärd olägenhet. Länsstyrelsen och Svea hovrätt hava däremot hävdad den motsatta ståndpunkten, varvid hovrätten dock uttalat viss tvekan med hänsyn till svårigheten att för närvarande beräkna kostnaderna för uppförande av nytt tingshus i det med staden utvidgade tingslaget. Enligt min mening skulle den avsedda föreningen mellan staden och Östersysslets domsaga komma att lända rättsskipningen till gagn i såväl staden som domsagan. Vitsord synes mig även böra tillerkännas länsstyrelsens och hovrättens på en ingående granskning av utredningen grundade uppfattning att förändringen jämväl kommer att bliva för staden ekonomiskt fördelaktig. Det förefaller ock ligga i sakens natur att stadens kostnader för ombesörjande av endast administrativa och kommunala uppgifter böra kunna ordnas på ett sådant sätt, att de bliva lägre än kostnaderna för ombesörjande av såväl dessa som de judiciella uppgifterna. Då en ny utredning i ärendet icke lär komma att vederlägga denna slutsats, har jag icke funnit anledning att, på sätt staden i sin sista inlägga i ärendet hemställt, föranstalta därom.

Åtskilliga skäl hava anförts för förflyttning av Östersysslets domsagas kansli till Filipstad sedan staden förenats med domsagan. Med slutlig prövning av denna fråga synes dock böra anstå, till dess ombyte å häradshövdingbefattningen härnäst inträffar. De av staden påvisade olägenheterna, därest domsagokansli ej dit förläggdes, torde emellertid komma att avsevärt minska, om särskild inskrivningsdomare förordnas för staden. Sedan sportel-systemet numera avlösts såsom avlöningsform för häradshövdingarna, anser jag intet hinder i och för sig föreligga för en sådan anordning, därvid förordnandet såsom inskrivningsdomare lämpligen bör anförtros kommunalborgmästaren, såvida han innehar erforderlig kompetens härför. Med hänsyn till det anförda torde avsevärd olägenhet ej uppkomma för staden genom dess förenande med Östersysslets domsaga. Jag finner därför förordnande härom kunna och böra mot stadens bestridande meddelas. Det kan ej anses stå i

överensstämmelse med de av statsmakterna antagna grundsatser för rättskipningens framtida ordnande i städerna att utan tvingande skäl upprätthålla egen jurisdiktion för ett samhälle av så ringa storlek som Filipstad.

Från stadens sida har hemställts om uppskov med landsrättsförläggningen till dess en sådan omreglering av domsagorna i östra Värmland kunde komma till stånd, att staden med säkerhet kunde påräkna att bli kansliort för den domsaga vari den skulle ingå. Enligt min uppfattning föreligger av denna orsak ingen anledning till uppskov med ärendets avgörande. Filipstad kan nämligen icke lämpligen förenas med annat tingslag än Färnebo. Och sedan Kristinehamns stad numera nått sådan storlek att den torde komma att bibehållas vid egen jurisdiktion, lärer icke böra ifrågakomma att äventyra Östersysslets nu till sin omfattning lämpliga domsagas bestånd genom utbrytning därur av Färnebo tingslag med Filipstad. Snarare skulle uppskov med stadens landsrättsförläggning vara motiverat med hänsyn till tingshusfrågans läge i Färnebo tingslag. För lösandet av denna fråga, som ej tål något längre uppskov, är emellertid nödvändigt att fastslå tingslagets blivande omfattning. På grund härav anser jag att beslut i sådant avseende snarast bör meddelas. Intill dess nytt tingshus blir uppfört för tingslaget, lärer, såsom de senaste yttrandena i ärendet utvisa, det nuvarande tingshuset kunna provisoriskt användas jämväl för det utvidgade tingslaget. Att staden under sådana förhållanden icke bör betungas med kostnad för inlösen i det nuvarande tingshuset anser jag självfallet. Stadens önskemål om utökning av antalet rättegångstillfällen vid häradsrätten torde böra beaktas genom anordnande av tingssammanträden med tremansnämnd till samma antal som det nuvarande antalet allmänna tingssammanträden eller tio om året. Upphörandet av stadens egen jurisdiktion lärer i och för sig icke medföra någon ändring beträffande ägande- och dispositionsrätten till magistratens lönejordar.

Återstår att taga ställning till stadens förbehåll om ersättning av statsmedel för nedlagda kostnader för uppläggandet av nya fastighetsböcker för staden. Detta ersättningsanspråk har av billighetsskäl understötts av statskontoret. Enligt vad jag inhämtat har arbetet med fastighetsböckernas uppläggande avslutats och böckerna äro upplagda enligt lösbladssystem med läsordning. Uppläggandet av de nya böckerna torde hava erfordrats med hänsyn till det skick, vari stadens äldre fastighetsböcker befunnit sig, varför övergången till det nya systemet framstår såsom ändamålsenlig, särskilt som även i domsagan omläggningen av fastighetsböckerna numera är verkställd beträffande samtliga fastigheter. Frågan huruvida ersättning av statsmedel skäligen bör utgå för de kostnader, som staden fått vidkännas för de nya fastighetsböckernas uppläggande, synes mig böra bedömas i samband med spörsmålet om förordnande av särskild inskrivningsdomare för staden. Där est särskild inskrivningsdomare förordnas och staden således beträffande inskrivningsväsendet kommer att i viss mån bestå som en självständig enhet, kunna de billighetsskäl, som eljest kunna åberopas för gottgörelse till staden, icke tillmätas samma betydelse som för det fall att staden helt införlivas med domsagan. Skulle särskild inskrivningsdomare ej komma att förordnas, torde skäligen det av staden i förevarande avseende bekostade arbetet — vilket eljest mäst utföras genom domhavandens försorg — böra ersättas i den mån särskilda kostnader därav föranletts. Denna ersättning synes, såsom statskontoret förordat och i likhet med vad som skett vid staden Arbogas landsrättsförläggning, böra bestridas från de under andra huvudtiteln för nästkommande budgetår beviljade anslagen till 'Häradsrätterna: Anskaffande av nya fastighetsböcker för landet' och 'Häradsrätterna: Uppläggande av nya fastighetsböcker för landet', från det förra anslaget i vad angår kost-

naden för bokband och blanketter samt från det senare anslaget så vitt avser andra utgifter. Därest särskild inskrivningsdomare ej skulle komma att förordnas för staden, är det min avsikt att, under förutsättning att riksdagen icke uttalar någon erinran häremot, hos Kungl. Maj:t förorda till ersättande de utgifter som staden styrker sig hava haft i förevarande hänseende.

Jag ämnar alltså föreslå Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift om upphörande av rådhusrätten och magistraten i Filipstad samt om stadens förenande i judiciellt avseende med Färnebo tingslag av Östersysslets domsaga. Dessförinnan måste emellertid riksdagens samtycke utverkas till att rådmännen Carlssons och Gybergs löneförmåner överföras å statsverket. Mot vad utredningsmannen och statskontoret härutinnan föreslagit föreligger från min sida ingen erinran.

I detta sammanhang torde vidare böra omnämnas, att stadens införlivning med Östersysslets domsaga synes böra, på sätt 1937 års domsagoutredning förutsatt, medföra att Kungl. Maj:t, med begagnande av riksdagens i sådant avseende lämnade bemyndigande, uppflyttar domsagan från lönegrupp II till lönegrupp III.

Hudiksvall hade den 31 december 1942 ett invånarantal av 7 449 personer. Staden omgives av Bergsjö och Forssa tingslag av Norra Hälsinglands domsaga, som dessutom består av Delsbo tingslag. Invånarantalet i domsagan vid nyssnämnda tidpunkt utgjorde 34 961 personer, därav 24 852 personer inom Bergsjö och Forssa tingslag. Detta tingslag har tingsställe i eget inom Hudiksvall beläget tingshus, vilket även inrymmer lokaler för domsagens kansli samt bostadsvåning för häradshövdingen. I tingslaget hållas årligen tio allmänna tingssammanträden och ett sammanträde med tremansnämnd.

Borgmästartjänsten i Hudiksvall är vakant sedan den 21 november 1941. Enligt den 9 mars 1917 av Kungl. Maj:t fastställd arbetsordning skall rådhusrätten och magistraten i staden utgöras av, förutom borgmästaren, en förste rådman, som skall vara lagfaren, och en andre rådman, som icke behöver vara lagfaren. Därjämte skall finnas en extra rådman. Förste rådmanstjänsten innehaves av Ernst Georg von Post, vilken är född den 17 april 1875 och erhållit fullmakt å tjänsten år 1908. Andre rådmanstjänsten uppehålls för närvarande allenast på förordnande. Extra rådman är Carl August Nils Toll, vilken är född den 31 mars 1879 och utsetts till innehavare av ifrågavarande tjänst år 1917. Någon utfästelse från stadens sida om pensionering av nämnda rådmän föreligger icke, och skyldighet har icke föreskrivits för någon av dem att vid viss ålder avgå från tjänsten. Ej heller har för dem stadgats skyldighet att övergå till annan tjänst hos staden. Med hänsyn till deras ålder anses sådan övergång för övrigt icke kunna komma i fråga, ehuru båda innehava föreskriven kompetens för att kunna utses till kommunalborgmästare. Toll är jämväl kronokassör i staden, från vilken befattning han är skyldig avgå vid fyllda 67 år mot åtnjutande av pension.

Enligt fastställd avlöningsstat åtnjuter förste rådmannen en årlig lön av 2 000 kronor jämte dyrtidstillägg enligt av stadsfullmäktige fastställda grunder. Nämnda tillägg utgick i november 1941 — omedelbart innan von Post tillträdde ännu gällande förordnande å borgmästartjänsten i staden — med 99 kronor 31 öre för månad eller sålunda med 1 191 kronor 72 öre om året. Såsom förste rådman äger von Post årligen vidare uppbära ett ålderstillägg

å 500 kronor ävensom ett personligt lönetillägg å likaledes 500 kronor. Slutligen är förste rådmannen tillförsäkrad viss sportelinkomst mot skyldighet att hålla skrivhjälp och skrivmaskin. Därest sportlerna något år icke skulle uppgå till 5 000 kronor, är staden skyldig att lämna kontant ersättning, motsvarande skillnaden mellan den verkliga sportelinkomsten och 5 000 kronor. Extra rådmannen åtnjuter ett årligt arvode av 300 kronor, därå dyrtidstillägg icke utgår. — I egenskap av kronokassör uppbär Toll en årlig lön av 3 600 kronor jämte tre ålderstillägg, vardera å 250 kronor. Dyrtidstillägg utgår å lönen jämte visst provisionsbelopp med omkring 1 000 kronor för år. Därutöver åtnjuter kronokassören mot skyldighet att hålla skrivbiträde m. m. sportler, varav behållningen under åren 1938—1941 i medeltal uppgick till 2 400 kronor årligen.

På grund av Kungl. Maj:ts beslut den 12 december 1941 har genom länsstyrelsens i Gävleborgs län försorg utredning ägt rum rörande Hudiksvalls förenande i judiciellt avseende med domsaga. Utredningen, som verkställdt jämlikt 3 § förenämnda lag den 17 juni 1932 och särskilt behandlat de i nämnda paragraf angivna frågor, har jämlikt länsstyrelsens uppdrag utförts av borgmästaren i Söderhamn Axel Bäckman.

Utredningsmannen har i maj 1943 avgivit utlåtande i ämnet.

Över utredningen i dess helhet hava yttranden avgivits av stadsfullmäktige och magistraten i Hudiksvall, av de tingshusbyggnadsskyldige i domsagens båda tingslag, häradsrätten i Bergsjö och Forssa tingslag samt häradshövdingen i domsagan, av länsstyrelsen i Gävleborgs län och av Svea hovrätt (prop. s. 20—22).

Statskontoret har den 15 februari 1944 avgivit utlåtande i ärendet, såvitt avser ersättning av statsmedel till befattningshavare vilkas tjänster vid upphörande av rådhusrätten och magistraten komme att indragas. I utlåtandet har statskontoret uttalat, att under angivna förutsättning statsverket synes skyldigt övertaga allenast stadens avlöningsförpliktelser beträffande von Posts och Tolls rådmansbefattningar. I likhet med hovrätten och på av hovrätten anförda skäl funne statskontoret uteslutet att Toll skulle beredas ersättning av statsmedel även på grund av indragning av den av honom innehavda kronokassörsbefattningen.

Rörande bestämmandet av den till von Post utgående ersättningen har statskontoret uttalat att dennes fasta löneinkomster å rådmantjänsten, (2 000 + 500 + 500 + 5 000 =) 8 000 kronor, borde minskas med hans egna omkostnader för skrivhjälp, vilka kunde uppskattas till 1 200 kronor för år. von Posts behållna inkomster å tjänsten uppginge sålunda till 6 800 kronor årligen. Dyrtidstillägg utginge till von Post enligt av stadsfullmäktige fastställda grunder å ett belopp av intill 7 000 kronor. Då emellertid vid bestämmandet av statens framtida ersättningskyldighet en tillämpning av de av staden beslutade beräkningsgrunderna för dyrtidstillägget torde komma att stöta på vissa praktiska svårigheter, hade statskontoret övervägt möjligheten att anpassa ersättningen för de rörliga förmånerna enligt grunderna för statliga tilläggsförmåner. Ämbetsverket hade därvid kommit till den uppfattningen, att ett tillägg av 15 procent å von Posts behållna inkomster å rådmantjänsten, beräknat efter samma grunder som gällde för rörligt tillägg

å avlöning till statliga befattningshavare, måste anses utgöra en skälig gottgörelse i förevarande hänseende. Inalles skulle von Post sålunda beredas gottgörelse av statsmedel med ett belopp av 6 800 kronor för år jämte rörligt tillägg därå enligt för statliga befattningshavare gällande grunder. Ytterligare dyrtidskompensation i form av kristillägg skulle därvid icke ifrågakomma. — Den årliga ersättningen till Toll syntes böra bestämmas till 300 kronor, motsvarande honom tillkommande arvode å rådmansbefattningen. Ifrågavarande ersättningsbelopp — frånsett det rörliga tillägget — torde böra anvisas att utgå från allmänna indragningsstaten.

Departementschefen har i nu ifrågavarande ärende för egen del anfört följande.

Av den i ärendet verkställda utredningen framgår otvetydigt, såsom ock i de över densamma avgivna yttrandena bekräftats, att de i 2 § förenämnda lag den 17 juni 1932 angivna förutsättningarna för meddelande av förordnande om staden Hudiksvalls förenande i judiciellt avseende med Norra Hälsinglands domsaga föreligga. Det är också min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t utfärda föreskrift härom. Först i samband därmed lärer ställning böra tagas till den i ärendet uppkomna frågan om skyldighet för staden att utgiva viss engångsersättning till Bergsjö och Forssa tingslag. Stadens införlivande med domsagan föranleder ock, att Kungl. Maj:t synes böra taga under övervägande huruvida domsagan bör uppflyttas från lönegrupp III till lönegrupp IV.

Innan förordnande om stadens förenande med domsagan kan meddelas, måste riksdagens samtycke utverkas till att statsverket övertager stadens förpliktelser beträffande avlöningen till befattningshavare, vilkas tjänster vid rådhusrättens upphörande komma att indragas. I likhet med hovrätten och statskontoret finner jag skyldighet i sådant avseende föreligga i avseende å rådmännen von Post och Toll, beträffande den sistnämnde dock allenast i hans egenskap av extra rådmän. Mot de av statskontoret föreslagna ersättningsbeloppen har jag intet att erinra.

Efter propositionens avlämnande har till statsutskottet överlämnats en den 25 april 1944 dagtecknad, inom justitiedepartementet upprättad *promemoria angående dyrtidstillägg å gottgörelse från allmänna indragningsstaten till rådmannen i Filipstad G. S. Carlsson* av i huvudsak följande lydelse.

I propositionen till riksdagen den 3 mars 1944, nr 161, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, bland annat, att till rådmannen i Filipstad Simon Carlsson finge fr. o. m. den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Östersysslets domsaga trädde i kraft, från allmänna indragningsstaten under återstående livstiden utbetalas årlig gottgörelse med 4 300 kronor, med iakttagande av att å förmånen *dyrtidstillägg icke skulle utgå*.

Den föreslagna gottgörelsen innefattar, enligt vid tiden för propositionens författande föreliggande uppgifter, ersättning för:

lön med ålderstillägg	kronor 3 750
mistad auktionsprovision	» 250
sportelbehållning	» 300

kronor 4 300.

I skrivelse till justitiedepartementet den 15 april 1944 har emellertid Carlsson upplyst, att han även åtnjöt dyrtidstillägg å sin lön, samt hemställt att

gottgörelse måtte beredas honom härför. Carlsson har jämväl förmenat att, med hänsyn till den 1 juli 1943 inträdd förhöjning i vissa lösenbelopp, sportersättningen vore för lågt beräknad.

Med anledning av skrivelsen har från drätselkammaren i Filipstad införskaffats utredning, utvisande att Carlsson, i likhet med stadens övriga befattningshavare, sedan 1 januari 1940 uppbär dyrtidstillägg enligt det s. k. ramavtalet å sin kontanta lön. Tillägget utgår sedan 1 augusti 1942 med 20,7 % samt beräknas för Carlssons del å ett belopp av 3 750 kronor.

Åren 1940—1943 har Carlsson i dyrtidstillägg uppburit:

år 1940	kronor 166: 98
» 1941	» 400: 50
» 1942	» 698: 52
» 1943	» 776: 25

eller i medeltal 510: 58 kronor om året. Under förutsättning att dyrtidstillägget förblir oförändrat jämväl under år 1944 blir medelbeloppet för år intill $\frac{1}{4}$ 1945, då rådhusrätten kan väntas indragen, 563: 71 kronor.

Det synes rimligt att Carlsson beredes gottgörelse av statsmedel jämväl för utgående dyrtidstillägg. Denna gottgörelse synes lämpligen — på sätt föreslagits i ett motsvarande ärende beträffande en befattningshavare vid rådhusrätten i Hudiksvall (se prop. nr 161, s. 22 o. 23) — böra avpassas till grunderna för det statliga rörliga tillägget. Det belopp, varå rörligt tillägg skulle beräknas, synes skäligen böra bestämmas till 4 000 kronor, varvid tillägget tills vidare skulle utgå med 600 kronor om året. Alternativt synes kunna övervägas att låta det rörliga tillägget utgå å hela den föreslagna gottgörelsen, 4 300 kronor, då tilläggsbeloppet komme att utgöra 645 kronor om året.

Med hänsyn till innehållet av ovannämnda, till utskottet överlämnade promemoria torde till rådmannen i Filipstad G. S. Carlsson utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit böra utgå gottgörelse i form av rörligt tillägg å ett årligt belopp av 4 000 kronor.

Utskottet.

Vad departementschefen i övrigt anfört beträffande landsrättsförläggning av städerna Filipstad och Hudiksvall och därmed sammanhängande ersättningsfrågor föranleder icke någon erinran från utskottets sida. I samband med beslut om förenande av ifrågavarande städer med domsaga torde på sedvanligt sätt böra tagas under omprövning, huruvida icke de till städerna från anslag under sjunde huvudtiteln utgående ersättningarna av 139 kronor 62 öre respektive 76 kronor 78 öre för förlorade tullfriheter kunna indragas.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må medgiva

a) att till rådmännen i Filipstad Gustaf Simon Carlsson och Axel Gyberg må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Östersysslets domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten under deras återstående livstid utbetalas årlig gottgörelse, till Carlsson med 4 300 kronor, skolande rörligt tillägg enligt för statliga befattningshavare gällande grunder men icke kristill-

lägg utgå å högst 4 000 kronor av nämnda belopp, samt till Gyberg med 875 kronor, därå dyrtidstillägg icke skall utgå, med iakttagande av att, därest Carlsson skulle övergå till ordinarie befattning i statens tjänst eller utses till kommunalborgmästare i Filipstad eller i annan stad eller till ledamot av annan rådhusrätt och magistrat, han ej vidare skall åtnjuta berörda gottgörelse,

b) att till rådmännen i Hudiksvall Ernst Georg von Post och Carl August Nils Toll må från och med den dag, då föreskrift om stadens förenande i judiciellt avseende med Norra Hälsinglands domsaga träder i kraft, från allmänna indragningsstaten under deras återstående livstid utbetalas årlig gottgörelse, till von Post med 6 800 kronor, därå rörligt tillägg enligt för statliga befattningshavare gällande grunder men icke kristillägg skall utgå, och till Toll med 300 kronor, därå dyrtidstillägg icke skall utgå.

Stockholm den 9 maj 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Pauli, Gränebo, Lindström, Sven Larsson, Bernhard Nilsson, Holmström, Heiding, Karl Andersson* och *Emil Petersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Svensson* i Grönvik, *Bergström, Andersson* i Prästbol, *Danielsson, Ward, Isacsson, Pettersson* i Dahl, *Andersson* i Malmö, *Akerström* och *Eriksson* i Frägsta.